

פרשת וירא

פלפול התורה

בתחילת פרשתנו אנו קוראים על הכנסת האורחים המופלאה שקיים אברהם אבינו בשלושת המלאכים שנשלחו אליו מן השמים, ובין יתר הדברים מספרת התורה גם על ציווי אברהם לשרה אשתו "מהרי שלוש סאים קמח סולת לושי ועשי עוגות" (בראשית יח, ו).

ושואלים חז"ל (בגמרא) בבא מציעא פז, א) הרי קמח וסולת הם שונים לגמרי זה מזה, ואם כן מהו שאמר אברהם לשרה "קמח סולת", האם כוונתו שתאפה עוגות מקמח או שכוונתו שתאפה עוגות מסולת? ומבארים חז"ל שאברהם אמר לשרה לאפות עוגות מסולת שהיא מנופה ונקיה מכל פסולת ומשובחת ביותר, ואילו שרה אמרה שתאפה להם עוגות מקמח שאינו נקי כל צרכו ואף לא משובח במיוחד, ומסיקים חז"ל ממעשה זה: "מכאן שהאשה צרה עיניה באורחים יותר מן האיש".

אלא שדבר זה תמוה ביותר, שהרי במדרש (תנחומא פר' חיי שרה ד) דרשו חז"ל את הנאמר במשלי (לא, כ): "כפה פרשה לעני וידיה שילחה לאביון" על שרה אימנו "שהיתה נותנת מאכל לעוברים ושבים, והיתה נותנת צדקות ומלבשת ערומים", וכיצד יתכן שיאמרו רבותינו הקדושים שעיניה של שרה אימנו צרה באורחים?

וכדי לבאר זאת יש להקדים מה שאמרו חז"ל (בבא מציעא פו, ב) שעל כל פעולה ופעולה שעשה אברהם אבינו לכבוד המלאכים, השיב לו הקב"ה ועשה כן לבניו במדבר, ובשכר מה שנתן אברהם בשר למלאכים הוריד הקב"ה לעם ישראל את השלו, ובשכר מה שנתן אברהם למלאכים חמאה וחלב הוריד הקב"ה לעם ישראל את המן, ובשכר מה שהשיב אברהם את המלאכים תחת העץ הושיב הקב"ה את עם ישראל תחת ענני הכבוד, ובשכר מה שהשקה אברהם את המלאכים מים נתן הקב"ה לעם ישראל את בארה של מרים. ולפי זה יש לומר שגם הלחם שנתן אברהם למלאכים בא לרמוז על כך שעתידיים עם ישראל לקבל במדבר את התורה הקדושה הקרויה לחם כמו שכתוב "לכו לחמו בלחמי" (משלי ט, ה).

והנה בלימוד התורה הקדושה ישנן שתי דרכים: האחת היא דרך לימוד ההלכה הפסוקה שאין בה קושיות ומחלוקות אלא היא פשוטה וברורה, והשניה היא דרך לימוד המשא ומתן והפלפול שבדברי חז"ל בקושיות ותרוצים, בבחינת "הוויית דאביי ורבא" (סוכה כח, א), והעלאת סברות שונות בהבנת הסוגיא, עד שמתוך כך מתבררת לבסוף הסוגיא לאמיתתה.

ואומרים חז"ל (נדריים לח, א) שמלכתחילה הקב"ה צוה את משה ללמד לעם ישראל רק את דרך לימוד ההלכה הפסוקה, על דרך שנאמר "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" (שמות כא, א) "כשולחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם" (רש"י שם ע"פ המכילתא), וזאת כדי שלא יצטרכו להיות נבוכים בקושיות וסברות שונות אלא תהיה התורה ברורה ופשוטה לפניהם ללא כל טורח, ואילו את דרך הפלפול מסר הקב"ה רק למשה רבנו לבדו, אלא שמשה רבנו נהג בטובת עין והנחילה לכל עם ישראל, כי הבין בדעתו הקדושה שעל ידי עמלם ויגיעתם של עם ישראל בהבנת התורה יוכלו לשבר מעליהם את כל הקליפות, ולזכך את החומר שלהם, ואף יזכו לטעום את מתיקותה של התורה.

ולכן כשעלה משה למרום לקבל את התורה, ביקשו מלאכי השרת למנוע זאת, ואמרו לפני הקב"ה "תנה הודך על השמים" (תהלים ח, ב) כלומר מוטב שתשאר התורה בשמים, עד שהשיב להם משה תשובות ניצחות שראויה התורה לרדת לארץ דוקא (ראה שבת פח, ב). והיינו כי מלאכי השרת סברו שעדיף שהתורה תשאר בשמים כיון ששם היא ברורה ונקיה מכל קושיות ומבוכות, ואילו כשתרד לארץ יתרבו בה הקושיות ולא ימצאו בנקל "הלכה ברורה ומשנה ברורה במקום אחד" (שבת קלט, א), אולם משה רבנו סבר שאדרבה ראוי שתרד התורה לארץ ובני האדם יעמלו ויטיגו להבינה כראוי עד שלבסוף יצליחו לכוון לאמיתתה, ומכך יהיה נחת רוח להקב"ה.

וכפי שנחלקו משה רבנו ומלאכי השרת איזו היא הדרך הראויה בלימוד התורה, כך גם נחלקו אברהם אבינו ושרה אימנו:

אברהם סבר כדעת מלאכי השרת שמוטב ללמוד את התורה בדרך הפשוטה והברורה של ההלכה הפסוקה ללא כל קושיות ובעיות, ולכן ציוה את שרה לאפות למלאכים עוגות מסולת דוקא, שהיא מנופה ונקיה מכל פסולת, בדומה לדרך לימוד ההלכה הפסוקה, וכדעת אברהם סברו גם שלושת המלאכים, כפי שסברו באותה שעה שעלה משה למרום.

אולם שרה סברה כדעת משה רבנו שלא די בלימוד שטחי ללא כל עמל וטורח, אלא צריך שתנתן לעם ישראל גם דרך הפלפול כדי שיתגועו בלימוד הסוגיא כשהיא עדיין מעורבת ומבולבלת עד שיבינוה לאשורה, כיון שרק על ידי יגיעת האדם בתורה הקדושה הוא מתקשר בה בכל ליבו ונפשו וזוכה לדברים הרבה, ולכן החליטה שרה לאפות למלאכים עוגות מקמח דוקא, כיון שהקמח אינו מבורר כל צרכו וצריך ניפוי, בדומה לדרך לימוד הפלפול.

וזהו גם ששאלו המלאכים את אברהם "איה שרה אשתך" והשיב "הנה באוהל" (פס' ט), והיינו ששאלת המלאכים היתה האם מסכימה שרה לדעת אברהם ולדעתם שמוטב שתנתן התורה פסוקה ללא כל בלבול וקושיא, והשיב להם אברהם ששרה חולקת בזה ולדעתה ראוי שתנתן בדרך של "באוהל", והיינו כמו שכתוב "וזאת התורה אדם כי ימות באוהל" (במדבר יט, יד) ודרשו חז"ל (ברכות מג, ב) ש"אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה", אשר זה שייך רק בדרך לימוד הפלפול.

ועל פי כל האמור תתורץ השאלה שבה פתחנו, כיצד יתכן שיאמרו רבותינו הקדושים שעיניה של שרה אימנו צרה באורחים? והביאור הוא שבאמת באופן כללי היתה שרה אימנו גומלת חסדים ומכנסת אורחים שאין כדוגמתה, וכוונת חז"ל היא שרק בפעם הזאת בלבד, כשבאו המלאכים בצל קורתה, נהגה בהם שרה השדוק חורב הניבהש עושם תאזו, (נאכ אקוד רמולכ "...השאהש מכאן בצרות עין) ונרמז בלשון קודשם " שהמלאכים אינם חפצים שתנתן לישראל גם דרך הפלפול שבתורה, והם נוהגים בזה בצרות עין על ישראל. ויע תורצב סהב הגהנ איה פא נכלו, (ל"נכ לארשיל הרסמו ויע תבוט הב גהנש ונבר השמכ אלש)

למעשה מה שיש ללמוד מכל האמור הוא שאף על פי שבאמת עיקרו של הלימוד ותכליתו הוא להוציא מתוכו הלכה פסוקה וברורה, בבחינת "אסוקי שמעתא אליבא דהילכתא" (יומא כו, א. סוטה ז, ב) ודרך ההלכה נקראת "כתרה של תורה" (ראה מגילה כח, ב), בכל זאת כל מי שחנן אותו האל בחכמה ובתבונה אין לו לקצר את הדרך ולגשת מיד ללימוד ההלכה הפסוקה בשולחן ערוך ושאר הספרים הקדושים המסכמים את ההלכה למעשה, אלא צריך הוא קודם לכן להתייגע בלימוד המקרא, המשנה והתלמוד, ולשאת ולתת במלחמתה של תורה, ולהקשות ולתרוץ ולהתבונן בסברות השונות שבהלכה (ומה טוב להגות בחיבורו הגדול של מרן השו"ע הנקרא 'בית יוסף', בו מרן נושא ונותן בכל צדדי ההלכה, החל מסוגיות

הגמרא ומחלוקות התנאים והאמוראים, וכלה בדברי הפוסקים הראשונים והאחרונים וסברותיהם השונות),
עד שמתוך כך תתלבן לפניו הסוגיא כראוי, ויתברר היטב המותר והאסור, הכשר והפסול, הטהור והטמא,
הזכאי והחייב, ורק אז יגש ללמוד את סיכום ההלכה הפסוקה היוצאת מכל סוגיא.

